

Η Κοίμησις της Θεοτόκου σαν ιστορικό γεγονός και η καθιέρωση της αντιστοιχούσης ομώνυμης εορτής.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, ΘΕΟΛΟΓΟΣ- ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ

Σε παλαιότερο άρθρο¹ μας για την «Κοίμησιν της Θεοτόκου», είχαμε γράψει ότι οι παπικοί την 1^η Νοεμβρίου του 1950 ανεκήρυξαν σε δόγμα την Ανάληψη της Παναγίας μας, δηλαδή τη διδασκαλίαν ότι η Θεοτόκος, επειδή - όπως υποστηρίζουν οι ίδιοι - συνελήφθη υπό της μητρός της ασπίλως και επειδή, χωρίς να δεχθούμεν ότι οπωσδήποτε απέθανεν, ηρπάγη κατά κάποιον θαύμα- στον τρόπον εκ της γης, ευρίσκεται εις τον ουρανόν με ενδοξασμένην την ψυχήν και το σώμα της.

Η ορθόδοξη όμως Εκκλησία μας, όπως φαίνεται τόσο εκ της υμνογραφίας της, όσο και εκ του εορτολογίου της, αλλά και από μαρτυρίες εκ των Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων, δέχεται για το επίγειον τέλος της Θεοτόκου την εξής διαδικασίαν: **Πρώτον** η Παναγία μας «εκοιμήθη», δηλαδή απέθανεν σωματικώς και, χωρίς το σώμα της να γνωρίσει φθοράν και αποσύνθεση, ανέστη και, στην συνέχειαν, μετέστη μετά ψυχής και σώματος εις τον ουρανόν. Δηλαδή, η ορθόδοξος Εκκλησία ξεκινάει από το γεγονός της «Κοιμήσεως» -όπως στο Χριστιανισμόν ονομάζεται ο σωματικός θάνατος -, και μιλάει για ανάσταση και μετάσταση σώματος και ψυχής της Παναγίας στον ουρανόν. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο καθιέρωσεν και την εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» (δηλαδή

τού σωματικού της θανάτου), που περιλαμβάνει τρία τινά: απ' τη μίαν τον θάνατον, απ' την άλλην την ανάσταση, αλλά και την ταυτόχρονη μετάσταση της εις τον ουρανόν.

Όταν, επομένως, ερωτήσεις ένα παπικόν: «Η Παναγία, λοιπόν, απέθανεν, πριν αναληφθεί εις τον ουρανόν;», θα σου πει ο παπικός: «Δεν μαρτυρείται μεν Ιστορικώς ότι η Παναγία απέθανεν, αλλ' ούτε και είναι αυτονόητος ο θάνατός της, αφού μάλιστα η Παρθένος, δυνάμει της ασπίλου συλλήψεώς της εκ της μητρός της², είχεν το προνόμιον της αθανασίας τού σώματος. Άλλωστε, δεν είναι μόνον η Παναγία που δεν εγεύθη θανάτου. Είναι και όλοι όσοι μαρτυρείται ότι αναστήθηκαν κατά την Ανάσταση τού Ιησού, μαζί του, και οι οποίοι, κατά μίαν ερμηνείαν, ευρίσκονται μαζί Του στον ουρανόν. Αλλά είναι επίσης και όσοι Δίκαιοι θα ευρίσκονται εν ζωή, κατά τη Δευτέραν Παρουσίαν τού Κυρίου, και οι οποίοι δεν θα πεθάνουν, όπως τρεις φορές το βεβαιώνει στις επιστολές του ο απόστολος Παύλος³. Ακόμη και ο ίδιος ο Αδάμ, εάν δεν αμάρτανε, θα πέρναγε, ακαριαίως και εν ριπή οφθαλμού, από τον επίγειον παράδεισο, χωρίς μεσολάβηση θανάτου, στην ενδοξασμένην και αθάνατον ζωήν, όπως διδάσκουν οι Πατέρες».

Αυτά και τα τοιαύτα φθέγγονται οι άσπονδοι «φίλοι» μας, οι Λατίνοι. Αλλά, λησμονούν οι παπικοί ότι και ο Ιησούς Χριστός, κατά τη λογικήν και ορολογίαν τους, είχε «δικαίωμα» σωματικής ζωής και αθανασίας και όμως απέθανεν επί τού Σταυρού ως θνητός ο αθάνατος. Ποιο, λοιπόν, παραπάνω «δικαίωμα» - συμπεριλαμβανομένου έστω και εκείνου εκ της ασπίλου συλλήψεώς της - θα είχεν η Παναγία, το οποίον θα την εμπόδιζε να αποθάνει και αυτή, όπως απέθανεν ο υιός και Θεός της;

Επομένως, **οι παπικοί επιχειρηματολογούν ως εξής:** Σε μίαν πρώτη φάση προσποιούνται ότι δεν παίρνουν μέρος, δεν συμμετέχουν, δεν τοποθετούνται, δεν παίρνουν θέση στο ζήτημα του θανάτου της Παναγίας. Λέγουν ότι ίσως απέθανεν, ίσως και όχι. Ο θάνατός της - ισχυρίζονται - δεν μαρτυρείται ιστορικώς, ούτε και είναι αυτονόητος. Στην συνέχεια, οι ίδιοι προχωρούν και προσπαθούν να αποδείξουν κάτι άλλο, ότι δηλαδή θάνατος της Παναγίας δεν ήταν δυνατόν να συμβεί για το λόγο που προαναφέραμεν. Άρα, συμπεραίνουν οι δυτικοί, η Παναγία όχι μόνο δεν απέθανεν, αλλ' ούτε ήταν δυνατόν να πεθάνει. Και αντίστροφα, αφού δεν ήταν δυνατόν να αποθάνει, άρα και δεν απέθανεν. Όπερ έδει δείξει!!!

Όσον τώρα, για την αναφερθείσαν έλλειψη ιστορικής μαρτυρίας περί τού θανάτου της Θεοτόκου, αυτό καθ' αυτό το επιχείρημα στον εσώτερον πυρήνα του και μοιάζει να είναι αφελές και τουταυτό παιδα-

ριώδες: Διότι, εν τοιαύτη περιπτώσει, λόγω δηλαδή της σιωπής της ιστορίας, είμαστε υποχρεωμένοι να δεχθούμε ότι και όλοι όσοι έζησαν μέχρι τώρα, και των οποίων ο θάνατος τυχόν δεν μαρτυρείται ιστορικά, απλώς δεν απέθανον, ή, τουλάχιστον, είναι αμφίβολον το εάν απέθανον (!). Και εννοούμεν πρόσωπα και εξωβιβλικά ή και βιβλικά (π.χ. η Μαρία η Μαγδαληνή, η Σαλώμη, ο βουλευτής Ιωσήφ, ο νομοδιδάσκαλος Νικόδημος κ.λπ.). Αλήθεια, που μαρτυρείται ιστορικά ότι όλοι αυτοί απέθανον σωματικώς; Και εφόσον ο θάνατός τους δεν μαρτυρείται ιστορικά, σημαίνει, λοιπόν, ότι αυτοί δεν απέθανον, ή ότι είναι αμφίβολον το εάν απέθανον, ή ότι δεν αποκλείεται να ευρίσκονται εν ζωή σε κάποιο άγνωστο μέρος της γης;

Εκοιμήθη, λοιπόν, η Παναγία μας και έχει δίκαιον η Ορθόδοξος Εκκλησία μας που, προκειμένου για τη Θεοτόκο, διδάσκει και γιορτάζει την «Κοίμησίν» της;

Διαφορετικές πλευρές τού ερωτήματος αυτού εξετάσαμεν, όπως προαναφέραμεν, κατά το παρελθόν. Στο μετά χείρας τεύχος θα δοϋμε άλλες παραμέτρους του:

Οι ίδιοι οι παπικοί και μάλιστα οι εξ αυτών πρωτοστατήσαντες εις την προετοιμασίαν δια την ανακήρυξη τού δόγματος της «Αναλήψεως της Θεοτόκου» εκφράζονται ως εξής: «Όσοι Πατέρες κάνουν λόγο για θάνατον της αειπαρθένου Μαρίας, ομιλούν γι' αυτόν σαν για κάτι αυτονόητον και όχι σαν μάρτυρες ιστορικού γεγονότος βεβαιωμένου από την παράδοση... Επί πλέον, δεν βρίσκουμε (στους Πατέρες) τίποτα περί της ενδόξου αναστάσεως, η οποία δήθεν ακολούθησεν το θάνατόν της. Όλα δείχνουν ότι, επί τού καθαρώς ιστορικού πεδίου, αυτός που έχει δίκαιον είναι ο **άγιος Επιφάνιος**, ο οποίος και έγγραψεν την ακριβή διατύπωση, για να εκφράσει πως είχε το ζήτημα αυτό κατά τα μέσα τού έκτου αιώνα: Κανένας δεν γνωρίζει - έγγραψεν ο άγιος Επιφάνιος -, ποιο υπήρξεν το επίγειον τέλος της μητέρας τού Θεού»⁴. Και είναι, βέβαια, γνωστή αυτή η «τοποθέτηση» τού αγίου Επιφανίου, εις την οποίαν, επειδή ήδη ασχοληθήκαμε στο παρελθόν, δεν θα επανέλθουμεν⁵.

Αλλά, περί τού σωματικού θανάτου της Παναγίας έχομεν μαρτυρίαν κατά πολύ αρχαιότεραν της τού αγίου Επιφανίου⁶, παλαιότεραν μάλιστα κατά δύο αιώνες. Πρόκειται για την μαρτυρίαν τού **Ωριγένη**. Ο Ωριγένης, ως γνωστόν, γεννήθηκεν το έτος 185 μ.Χ. από γονείς Χριστιανούς. Πιο συγκεκριμένα μάλιστα, ο πατέρας του εμαρτύρησεν δια τον Χριστόν κατά την διάρκειαν τού διωγμού επί Σεβήρου, το 202, όταν δηλαδή ο Ωριγένης

ήταν 17 ετών. Εάν, λοιπόν, λάβουμε υπ' όψει ότι χριστιανός ήταν ο πατέρας του, χριστιανοί και οι παππούδες του, αλλά και οι προπαππούδες του⁷, τότε οι υπολογισμοί μας φθάνουν αισίως εις αυτήν ταύτην την εποχήν των αποστόλων σίγουρα και ίσως μέχρι και τού ίδιου τού Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

Ο **Ωριγένης**, λοιπόν, γράφει: «**Για το θέμα των αδελφών τού Ιησού, πολλοί διερωτώνται, πως ο Ιησούς είχε αδελφούς, αφού η Μαρία έμεινε παρθένος μέχρι τού θανάτου της**»⁸. Το χωρίον αυτό τού Ωριγένη αποτελεί μαρτυρίαν τόσον δια το αειπάρθενον της Μαρίας, όσον και για τον αμφισβητούμενον υπό των παπικών θάνατόν της. Διότι ο Ωριγένης, για να ομιλεί έτσι σημαίνει ότι ε γνώριζεν ότι η Παναγία μας απέθανεν. Γι' αυτό ο αδαμάντινος αυτός θεολόγος της Αλεξανδρείας εκφράζεται τόσον άνετα και με σαφήνεια για το ζήτημα αυτό. Δεν καταβάλλει μάλιστα και καμίαν προσπάθεια να το αποδείξει, ή να το θεμελιώσει. Αυτό βέβαια θα το έκανε, εάν η αλήθεια περί τού γεγονότος τού θανάτου της Αειπαρθένου είχε ποτέ αμφισβητηθεί ή ημφεσβητείτο μέχρι και την εποχήν του. Ο Ωριγένης όμως ομιλεί ακριβώς για τον θάνατον της Παρθένου σαν για κάτι το αυτονόητον. Δεν το σχολιάζει. Πως, λοιπόν, θα εξεφράζετο τόσον άνετα, όπως εξεφράσθη, εάν κυκλοφορούσε καμία άλλη παράδοση, μέσα στην Εκκλησία;

Επειδή, ωστόσο, οι παπικοί δεν μπορούν να αρνηθούν τη μαρτυρίαν τού Ωριγένη, προσφεύγουν στο να αμφισβητήσουν την πληρότητα της ωριγενείου θεολογίας, κάτι, δηλαδή, τελείως άσχετον, αφού, εν προκειμένω πρόκειται για συγκεκριμένη, σαφή και απλή μαρτυρίαν ιστορικού χαρακτήρος περί τού θανάτου της Παναγίας σαν γεγονός και όχι για κάποιον συλλογισμόν ή στοχασμόν θεολογικό-φιλοσοφικόν, όπου θα μπορούσε να είχαν πέσει έξω στις εκτιμήσεις του ο Ωριγένης. Πρόκειται εδώ για ιστορικό γεγονός και όχι για καμίαν υψηλήν θεολογίαν ή φιλοσοφίαν. Γράφουν ωστόσο οι παπικοί: «Ιδιαίτερα η θεο-λογία τού Ωριγένη είναι λίαν ελλιπής επ' αυτού τού σημείου. Μήπως δεν φθάνει (ο Ωριγένης) στο σημείο να αποδίδει στην αειπάρθενο Μαρία μίαν κάποιαν αμφιβολία για τη θεότητα τού Ιησού και την επικειμένην Ανάστασή του, την στιγμήν τού θανάτου του επί τού Σταυρού;»⁹.

Δεύτερη μαρτυρία αρχαιότερη της τού Επιφανίου κατά ενάμισυ σχεδόν αιώνα, είναι τού **Ιππολύτου**, ο οποίος πρέπει να έδρασε και να έγραψε κατά το πρώτον ήμισυ τού γ' αιώνα. Γράφει ο Ιππόλυτος: «Ο δε Κύριος αναμάρτητος ην εκ των **άσηπτων** ξύλων το κατ' άνθρωπον, τουτέστιν εκ της Παρθένου και τού Αγίου Πνεύματος»¹⁰. Ιδού, δεύτερη μαρτυρία για το

σώμα της Παναγίας, το οποίον ονομάζεται «άσηπτον», χαρακτηρισμός, που μπορεί να λεχθεί και νοηθεί μόνον προκειμένου για το νεκρόν σώμα της. Μόνον ως νεκρόν το σώμα της μπορούσε να ήταν ή να μη ήταν άσηπτον. Άρα εδώ μαρτυρείται ο σωματικός θάνατος της Παρθένου.

Ωστόσο, κάποιος θα μπορούσε να έχει την εξής αντίρρηση: - «Μα, κι' αν δεχθούμεν επισυμβάντα τον θάνατόν της, όμως ούτε για την Ανάσταση της Παναγίας γίνεται λόγος την εποχήν εκείνην». Εάν αυτοί που μας κάνουν αυτήν την παρατήρηση είναι παπικοί, αποκρινόμεθα: - «Μα, ούτε και για Ανάληψη της Παναγίας, βέβαια, γίνεται λόγος τότε. Αυτό εξ άλλου το ομολογούν ρητώς και οι ίδιοι οι παπικοί, οι οποίοι, παρά ταύτα, ανακήρυξαν σε δόγμα την χωρίς θάνατον αρπαγήν και Ανάληψη της Θεοτόκου.

Περαιτέρω, παραθέτομεν εν μεταφράσει τον άγιον **Εφραίμ τον Σύρον**, ο οποίος έδρασε κυρίως από το 330 μέχρι το 375 μ.Χ. Ο μέγας αυτός διδάσκαλος της Εκκλησίας είναι εκείνος, που εγκωμίασεν περισσότερο εξ όλων των Πατέρων τού δ' αιώνα την Παναγίαν. Εις τον XV, λοιπόν, ύμνο του προς τη μακαρίαν Παρθένον, γράφει: «Η Παρθένος τον εγέννησεν, και αυτός εφύλαξεν άθικτον την παρθενίαν της. Συγκατετέθη να τον κυοφορήσει και ιδού έμεινε μετά την κύηση Παρθένος. Εγειρομένη εκ τού ύπνου, τον εθήλασεν και όμως έμεινε παρθένος. Η ίδια **απέθανεν** και η σφραγίς της παρθενίας της δεν εθραύσθη»¹¹.

Αναφέρομεν, έπειτα, τον άγιο **Γρηγόριο Νύσσης**, ο οποίος έδρασεν εντονότερον μεταξύ 379 - 394 μ.Χ., οπότε και χάνονται τα ίχνη του στην Ιστορία: «Όσπερ γαρ επί της Θεοτόκου Μαρίας ο βασιλεύσας από Αδάμ μέχρις εκείνης θάνατος, επειδή και κατ' αυτήν εγένετο, καθάπερ τινί πέτρα τω καρπώ της παρθενίας προσπταίσας, περί αυτήν συνετρίβη, ούτως εν πάση ψυχή τη δια παρθενίας την εν σαρκί παριούση ζωήν, συντριβήσεται πως και καταλύεται τού θανάτου το κράτος, ουκ έχοντος τίσι το εαυτού κέντρον εναπερείσεται»¹². Δέχεται, δηλαδή, ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης ότι ο θάνατος προσέβαλεν και την Παναγίαν μας («επειδή και κατ' αυτήν εγένετο»), αλλά η τελική νίκη ήταν της Παρθένου, η οποία τον ενίκησεν. Πως αλλοιώς, παρά δια της αναστάσεώς της. Κάτι, δηλαδή, εν τισιν, παράλληλον προς τον θάνατον και την Ανάσταση τού Υιού και Θεού της.

Αλλ' οι παπικοί είναι αδικαιολόγητοι και για το ότι όχι μόνον Ανατολικοί Πατέρες διδάσκουν τον θάνατον της Παναγίας μας, αλλά και για το ότι και Δυτικοί Πατέρες, όπως αμέσως κατωτέρω θα δούμε συχνά τον ομολογούν. Και εννοούμε τον πρύτανιν της Δυτικής Θεολογίας, τον **ιερόν**

Αυγουστίνo, καθώς και τον **Παυλίνο Νόλη**s. Και πρώτον μεν ο επίσκοπος Ιππώνος Αυγουστίνος, ο οποίος ως επίσκοπος έζησε, έδρασε και συνέγραψεν μεταξύ 396 - 430 μ.Χ., οπότε επήλθεν ο θάνατός του, σε πάμπολλα σημεία των έργων του σαφώς και ρητώς αναφέρεται εις τον θάνατον της Αειπαρθένου, όπως εις τα επόμενα τρία: «Μέσα στο ίδιο το σώμα (του σαρκωθέντος Λόγου) δεν υπήρχε καμία αμαρτία, αλλά το ομοίωμα της σάρκας της αμαρτίας ήταν μέσα στον Κύριον, επειδή ο θάνατος δεν προ-έρχεται παρά από την αμαρτία και, χωρίς καμίαν αμφιβολίαν, αυτό το σώμα ήταν θνητόν... Ο Κύριος, λοιπόν, πήρε την σάρκα του εκ της μάζης εκείνης η οποία ήταν θνητή εξ αιτίας του αμαρτήματος. Διότι, για να τα πούμε χωρίς περιστροφές, η Μαρία, απόγονος του Αδάμ, απέθανεν εξ αιτίας του αμαρτήματος· ο Αδάμ απέθανεν εξ αιτίας του αμαρτήματος, αλλά η σαρξ τού Κυρίου, γεννηθείσα εκ της Μαρίας, απέθανε για να εξαλείψει τα αμαρτήματα»¹³.

Εις δε το Υπόμνημά του εις τον Ιωάννη, ο Ιερός Αυγουστίνος σημειώνει: «Ο Ιησούς εμπιστεύεται τη μητέρα Του στο μαθητήν. Ο ίδιος, που πρόκειται να πεθάνει πριν από τη μητέρα του και να αναστηθεί πριν από το θάνατον της μητέρας Του, τη συσταίνει (στο μαθητήν Του)»¹⁴.

Εις άλλην περίπτωση ο ίδιος πατήρ γράφει: «Τεχθείς εκ μητρός, η οποία, αν και ανέγγιχτη από άνδρα, συνέλαβεν και έμεινεν πάντα άθικτος, συλλαμβάνουσα παρθένος, τίκτουσα παρθένος, θνήσκουσα παρθένος »¹⁵.

Ο **Παυλίνος Νόλης**, έπειτα, προ του έτους 412 μ.Χ. (διότι μετ' αυτήν την χρονολογίαν χάνονται τα ίχνη του από την Ιστορία) δι' επιστολής του προς τον άγιον Αυγουστίνον ερώτησεν σχετικά με την προφητείαν, την οποίαν, κατά τον ευαγγελιστήν¹⁶, έκανε ο δίκαιος Συμεών για τη Θεοτόκον, όταν της προείπεν «σου δε αυτής την ψυχήν διελεύσεται ρομφαία». Η ερώτηση, λοιπόν, του Παυλίνου ήταν: εάν η Παναγία απέθανε μαρτυρικό θάνατον, θανατωθείσα δηλαδή δια ξίφους ή, μήπως η προφητεία εννοούσεν εκείνην τη βαθυτάτην οδύνη, που η μητέρα του Κυρίου ένοιωσε προ του εσταυρωμένου υιού της; Ο άγιος Αυγουστίνος απήντησεν¹⁷, Ότι ισχύει το δεύτερον, προς το οποίον έκλινεν και η γνώμη του επιστολογράφου του επισκόπου.

Βλέπομεν, επομένως, ότι και οι δύο αυτοί, Αυγουστίνος και Παυλίνος, δεν αμφέβαλλαν περί αυτού τούτου του θανάτου της Παρθένου και όταν συζητούσαν για την πιθανότητα ή μη ενός μαρτυρικού θανάτου της Παναγίας μας.

Μετά τους ανωτέρω Πατέρες, έχομεν και κάπως μεταγενέστερες πληροφορίες για το θάνατον της Παναγίας: Έτσι, το έτος 451 μ.Χ., έτος

σύγκλησης της δ' Οικουμενικής Συνόδου εν Χαλκηδόνι, ο **Ιουβενάλιος** Ιεροσολύμων ήλθε για να λάβει μέρος στην Σύνοδο. Συναντήθηκεν, λοιπόν, με τον αυτοκράτορα Μαρκιανόν και την αυτοκράτειρα Πουλχερίαν, οι οποίοι του είπαν τα εξής: «Ακούομεν είναι εν Ιεροσολύμοις την πρώτην και εξαίρετον της Παναγίας Θεοτόκου και αειπαρθένου Μαρίας εκκλησίαν εν χωρίω Γεθσημανή καλουμένω, ένθα το ζωηφόρον αυτής σώμα κατετέθη εν σορώ»¹⁷.

Εξ αυτής της αφορμής και σαν απάντηση ο Ιουβενάλιος αναφέρεται συντόμως εις τον θάνατον της Αειπαρθένου.

Στο όλον περιστατικόν, γνωστόν υπό την ονομασία **«ευθυμιακή Ιστορία»**, λόγιοι και ειδικοί επιστήμονες, ανεγνώρισαν ιστορική αξιοποτία και αληθινή ιστορική άξίαν¹⁸.

Ιδού, λοιπόν, σαφής και ρητή μαρτυρία γύρω στο 450 μ.Χ. περί τού θανάτου της Παναγίας.

Επισκοπήσαμεν ήδη ιστορικές μαρτυρίες ρητές και σαφείς τουλάχιστον από το 200 μ.Χ., των οποίων όμως οι πηγές ανέρχονται μέχρι και της εποχής των Αποστόλων, περί τού συμβάντος θανάτου της Υπεραγίας Θεοτόκου και Αειπαρθένου Μαρίας και έτσι ολοκληρώσαμεν το πρώτον σκέλος της παρούσης εργασίας, δηλαδή την πραγματικότητα και αλήθειαν του ιστορικού γεγονότος του θανάτου της Θεοτόκου. Το δεύτερον σκέλος θα είναι ο αντίστοιχος προς αυτόν τον θάνατον τυχόν εορτασμός υπό των αρχαίων ήδη χριστιανών της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου». Θάνατός της και εορτή της «Κοιμήσεως» είναι δύο διακριτά μεν αντικείμενα μελέτης, τα οποία όμως αλληλοεξαρτώνται: το ένα προϋποθέτει το άλλον. Ας δούμε, λοιπόν, στην συνέχειαν: **η εορτή της «Κοιμήσεως» μαρτυρείται ιστορικά, καθώς και από ποιαν εποχήν και μετά, είναι δυνατόν να ανιχνευθεί ιστορικά;**

Τιμές προς την Παναγίαν και εν ζωή και μετά θάνατον:

Είναι πλέον η βέβαιον και μαρτυρείται απ' αυτήν την Καινή Διαθήκην ότι η Παναγία μας ανέκαθεν ετιμάτο και εμακαρίζετο από τους χριστιανούς, όχι, δηλαδή, μόνο μετά τον θάνατόν της, αλλά και έτι ζώσα και μάλιστα πριν ακόμη γεννήσει τον Ιησούν. Κατά την Καινή Διαθήκην, η ίδια, όταν επισκέφθηκεν την Ελισάβετ, της είπεν: «Ιδού γαρ από τού νυν μακαριούσι με πάσαι αι γενεαί»¹⁹. Αυτό δε το **«από τού νυν»** σημαίνει, βέβαια, «από τώρα», «από ταύτην την στιγμήν». Και πράγματι την στιγμήν εκείνην ήταν που η Ελισάβετ «επλήσθη Πνεύματος Αγίου και ανεφώνησεν φωνήν μεγάλην και είπεν: Ευλογημένη συ εν γυναιξίν»²⁰. Αλλά και

το «**πάσαι αι γενεαί**» σημαίνει, βέβαια, ότι όχι μόνον η δική της γενεά, ή, εκείνη τού Υιού της, ή, η πρώτη μετά την Ανάσταση τού Ιησού γενεά των χριστιανών, αλλά όλες²¹ γενικώς και συνεχώς και αδιακόπως οι γενεές και μετά τον θάνατόν της μέχρι σήμερα, αλλά και για πάντα θα την μακαρίζουν.

Η ίδια μάλιστα Μαρία η Αειπάρθετος εξηγεί και το λόγο, δια τον οποίον οι άνθρωποι θα την τιμούν και θα τη μακαρίζουν: Διότι, πριν την τιμήσουν οι άνθρωποι, την ετίμησεν ο ίδιος ο Θεός (: «ότι εποίησέ μοι μεγαλεία ο Δυνατός»²²). Αυτή δε η τιμή και τα μεγαλεία, που της επεφύλαξεν ο Θεός και με τα οποία την επιδαψίλευσεν, είναι και η αιτία, δια την οποίαν θα την τιμούν και θα την μεγαλύνουν και οι άνθρωποι (: «μακαριούσι με πάσαι αι γενεαί, ότι εποίησέ μοι μεγαλεία ο Δυνατός»).

Πάντως, πρέπει να πούμε ευθύς εξ αρχής, ότι οι τιμές, που απέδιδεν η Εκκλησία προς την Παναγίαν ακολουθούσαν την προϊούσαν συνειδητοποίηση των χριστιανών για το πρόσωπον και το ρόλον της Θεοτόκου σαν υπουργού στο έργο της σωτηρίας τού ανθρωπίνου γένους. Η θέση, λοιπόν, της Παρθένου Μαρίας μέσα στην Εκκλησία ανέκαθεν ήταν υπεροχική, αλλ' η συνειδητοποίησή της εκ μέρους των Χριστιανών έβαινεν παράλληλα με τη θεολογική ανάπτυξη, διασάφηση και διατύπωση, στις οποίες συχνά και αναγκαζόμενη προέβαινεν η Εκκλησία, εξ αιτίας δηλαδή και αφορμής των διαφόρων αιρέσεων και μάλιστα προς αντιμετώπισή των.

Έτσι, και προ της Α' Οικουμενικής Συνόδου της Νικαίας (325 μ.Χ.) τονίσθηκε από τους Πατέρες και εκκλησιαστικούς συγγραφείς ο ρόλος της Παρθένου Μαρίας ως «νέας Εύας». Επίσης υπογραμμίσθηκε η Αειπαρθενία της. Ακόμη, η Παναγιότητά της, αλλά και η θεϊκή μητρότητά της. Παρέλκει να επιμείνουμε στη διαπίστωση ότι σ' αυτήν την συνειδητοποίηση, ακριβώς η Γ' Οικουμενική Σύνοδος της Εφέσου (431 μ.Χ.) αποτέλεσεν σπουδαίον και σημαντικόν σταθμόν αυτής της μαριολογικής θεολογίας. Συγκεκριμένα, από της Συνόδου αυτής και μετά και υπό την επίδρασή της γενικεύεται, αναπτύσσεται, διευκρινίζεται και συστηματοποιείται η μαριολογική Θεολογία, καθώς και η εντεύθεν προκληθείσα πολυμορφότερη τιμή προς τη Θεοτόκον. Έτσι π.χ., κατ' αυτήν την περίοδον, εκτός των εκκλησιαστικών ύμνων, της αφιερώνονται παντού και ναοί προς τιμήν της, ιδιαίτερα μάλιστα στην Παλαιστίνη²³.

Πρώιμη η πρώτη εορτή προς τιμήν της Παρθένου Μαρίας:

Ωστόσο, το ειδικόν ζήτημά μας είναι: **με ποιους τρόπους την τιμούσαν, δηλαδή τι μορφές έπαιρνε στην πρώτην Εκκλησία η τιμή των χριστιανών προς την Παρθένον;** Ειδικότερον ενδιαφέρον παρουσιάζει και το εάν αυτοί της καθιέρωσαν και εορτήν. Ειδικότατον δε ενδιαφέρον έχει το να γνωρίζουμε εάν αυτή η τυχόν εορτή είναι ανιχνεύσιμη και ψηλαφητή ιστορικά, πότε πρωτοεμφανίσθηκε, με ποια μορφήν και ποιο εννοιολογικόν περιεχόμενον και, πιο συγκεκριμένα, ποια η τυχόν σύνδεση και σχέση της με την σημερινήν εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», την οποίαν εορτάζει η Ορθόδοξη Εκκλησία μας στις 15 Αυγούστου.

Όντως, οι χριστιανοί από ενωρίς θα πρέπει να τιμούσαν την Αειπάρθενο Μαρία με την καθιέρωση εορτής προς τιμήν της. Γνωρίζομεν ότι η **πρώιμη αυτή θεομητορική²⁴ εορτή, στην αρχήν ετελείτο υπό την σκιάν δεσποτικής²³ εορτής και μάλιστα την ιδίαν ημέραν.** Η αρχική θεομητορική εορτή φαίνεται ότι προέκυψεν από την εορτήν της Γεννήσεως τού Ιησού Χριστού, εις την οποίαν Γέννηση έπαιξε ουσιωδέστατο ρόλον η Παναγία. Απ' αυτήν την συσχέτιση προέκυψεν εκ της δεσποτικής η θεομητορική.

Ότι στην **Κωνσταντινούπολη** εορτάζετο η Παναγία την ημέραν των Χριστουγέννων, φαίνεται και από την Ομιλία, που εξεφώνησεν ο άγιος **Πρόκλος**, τα Χριστούγεννα τού **428 μ.Χ.**, ενώπιον τού νεοενθρονισθέντος πατριάρχου Νεστορίου και την οποίαν άλλα χειρόγραφα επιγράφουν: «Εις την σάρκωσιν τού Κυρίου ημών Ιησού Χριστού», ενώ άλλα την τιτλοφορούν: «**Εγκώμιον εις την Παναγίαν Θεοτόκον**». Ο άγιος Πρόκλος²⁶, λοιπόν, χριστουγεννιάτικα αρχίζει την Ομιλία του με τη φράση: «**Παρθενική πανήγυρις σήμερον**». Και κατωτέρω λέγει ο ίδιος: «**Συνεκάλεσεν ημάς νυν ενταύθα η αγία Θεοτόκος Μαρία**». Και αυτά λέγονται ανήμερα Χριστούγεννα.

Το ίδιο συνέβαινεν και στη **Μ. Ασίαν**, όπως φαίνεται από την Ομιλία τού **Θεοδότου Αγκύρας²¹**, (προ τού 446 μ.Χ.) και τού **Βασιλείου Σελευκίας²⁸** (προ τού 459 μ.Χ.), οι οποίοι επίσης εξεφώνησαν θεομητορικές Ομιλίες ανήμερα Χριστούγεννα. Ενισχύεται, λοιπόν, αυτό που ανωτέρω παρατηρήσαμεν περί προελεύσεως της θεομητορικής εορτής εκ της δεσποτικής τοιαύτης.

Ένα δεύτερον στοιχείο, που πρέπει να λάβουμε υπ' όψει, είναι και το ότι η πρωταρχική αυτή θεομητορική εορτή ήταν εορτή «**γενική**», δηλαδή κατ' αυτήν εορτάζετο όχι ειδικά η «Κοίμησις της Θεοτόκου», αλλ' όλα τα εκ της ζωής της περιστατικά, που αφηγείται η Καινή Διαθήκη. Ση-

μειωτέον, ότι η Καινή Διαθήκη δεν κάνει λόγο για το θάνατον της Παναγίας, γιατί φαίνεται ότι αυτός επήλθεν, αφού προηγουμένως είχαν συγγραφεί και ολοκληρωθεί τα Ιστορικά βιβλία της Καινής Διαθήκης²⁹.

Η πρώτη αυτή θεομητορική εορτή, που από ένα χρονικόν σημείο και μετά την ανιχνεύουμε ιστορικά, ονομαζόταν: «**Μνήμη της αγίας Μαρίας**»³⁰. Ποιο περιστατικόν της ζωής της Παναγίας εορτάζονταν με αυτήν; - Όλα τα περιστατικά της, άρα και ο θάνατός της. Γι' αυτό τη χαρακτηρίσαμε γενική θεομητορικήν εορτήν. Και που βασιζόμαστε υποστηρίζοντας ότι με τη «Μνήμη της αγίας Μαρίας» γιορταζόταν και ο θάνατός της, δηλαδή και η «Κοίμησις της Θεοτόκου»; - Σε δύο σημεία: Πρώτον, εις αυτήν ταύτην την ονομασίαν της: «Μνήμη».

Είναι προφανές, πως η Εκκλησία, με την ονομασίαν «**Μνήμη**» εόρταζεν την *diem natalem* των μαρτύρων δηλαδή την **γενέθλιον ημέραν** των, που δεν ήταν άλλη από την **ημέραν θανάτου** των, την οποίαν οι χριστιανοί θεωρούσαν και ονόμαζαν έτσι, επειδή πίστευαν ότι η αληθινή ζωή αρχίζει ακριβώς με το θάνατον, δια τού οποίου ο μάρτυρας γεννιόταν στην αληθινήν ζωήν, την μετά το θάνατον.

Δεύτερον σημείο, στο οποίο βασιζόμαστε είναι το εξής: Η «Μνήμη της αγίας Μαρίας» περιείχεν, ως είπομεν, συμπυκνωμένα όλα τα περιστατικά της ζωής της, άρα και το θάνατόν της: Με το πέρασμα, λοιπόν, των ετών ένα - ένα τα περιστατικά αυτά απεκόπτοντο από την γενικήν αυτή θεομητορικήν εορτήν και εκαλύπτοντο από την καθιέρωση και νέας θεομητορικής εορτής, υπό την οποίαν αυτά και εστεγάζοντο. Έτσι π.χ., δημιουργήθηκε ειδική εορτή για τον **Ευαγγελισμόν**³¹, για την **σύλληψη** της Παρθένου εκ της μητρός της¹², για τα **Εισόδια** κ.λπ. Ε, λοιπόν, αφού απόσπάσθησαν αυτές οι εορτές από την μοναδικήν αρχικήν, που μέχρι τότε τα συμπεριλάμβανε μέσα της, και συναποτέλεσαν κύκλον θεομητορικών εορτών, τότε και εμφανίζεται η ονομασία «**Κοίμησις της Θεοτόκου**», για το χαρακτηρισμόν της παλαιάς εορτής, της «Μνήμης της αγίας Μαρίας», η οποία εξακολουθούσε και συνεχιζόταν, όμως έκτοτε ονομάζεται και εξειδικεύεται ως η **εορτή** της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», ενώ δηλαδή προϋπήρχε η ίδια εορτή με άλλην ονομασίαν. Επομένως, στην πρώτην εορτήν «Μνήμη της Αγίας Μαρίας» πρέπει να βλέπουμε την προ της ονομασίας της «Κοίμησιν της Θεοτόκου». Δηλαδή, το πράγμα υπήρχεν προ τού ονόματος.

Ότι δε «Μνήμη» σημαίνει ανάμνηση της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», φαίνεται και από το γεγονός ότι και μετά την επικράτηση τού όρου «Κοίμησις της Θεοτόκου» προς δήλωση της εορτής, εξακολουθεί να ονο-

μάζεται ενίοτε «Μνήμη της αγίας Μαρίας» ή «Μνήμη της Θεοτόκου» και εκεί όπου σαφώς πλέον πρόκειται για την εορτή της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου»¹³. Την ίδια παρατήρηση μπορούμε να κάνουμε και για το **ιεροσολυμήτικον Κανονάριον**³⁴, το οποίο εξακολουθεί να ονομάζει την θεομητορικήν εορτήν της 15^{ης} Αυγούστου Μνήμην της Θεοτόκου και όχι «Κοίμησιν της Θεοτόκου», ενώ σαφώς πρόκειται περί αυτής. Αυτό, λοιπόν, ενισχύει την παρατήρησή μας ότι ανέκαθεν η ονομασία «Μνήμη» χρησιμοποιείται αντί της ονομασίας «Κοίμησις».

Τα σημερινά μηναία διετήρησαν και την αρχαίαν ονομασίαν «Μνήμη» και την μεταγενέστερη «Κοίμησις» και κατά ένα πλεονασμόν γράφουν «Μνήμη της Κοιμήσεως της Παναγίας Θεοτόκου». Κατά την βυζαντινήν περίοδον³⁵ επικρατέστερη είναι η ονομασία της εορτής της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου». Κατά την ακολουθήσασαν περίοδον συχνότερον η εορτή ονομάζεται «Μετάστασις της Θεοτόκου». **Ποτέ δεν ονομάζεται «Ανάληψις της Θεοτόκου»**, ονομασία που καθιέρωσαν οι παπικοί (assumptio, assumption). Ίσως επειδή ο όρος αυτός χρησιμοποιείται από τους ελληνόφωνους για τον ίδιον τον Ιησούν. Άλλοι όροι, που χρησιμοποιούνται από τους ορθοδόξους κατ' αυτήν την περίοδον σαν συνώνυμοι της «Κοιμήσεως» είναι: Ανάπαυσις, εορτή, επιτάφιος.

Αλλά, από πότε μπορούμε να ανιχνεύσουμε αυτήν την με την ονομασία «Μνήμη της αγίας Μαρίας» εορτήν;

Στον **Φίλιππον Σιδίτην**, ο οποίος συνέγραψεν περί το 430 μ.Χ. τη «Χριστιανικήν Ιστορία» του, ευρίσκομεν την πληροφορίαν ότι ο επίσκοπος Αλεξανδρείας Πιέριος, **προ τού έτους 300 μ.Χ.** είχε συνθέσει μίαν Ομιλία «Περί της Θεοτόκου». Το πιθανότερο, λοιπόν, είναι ότι αυτή η ομιλία σχετίζεται με την πρώϊμην γενική θεομητορικήν εορτήν «Μνήμη της αγίας Μαρίας», κατά την οποίαν θα πρέπει και να εξεφωνήθη, προ τού 300 μ.Χ. Εξ άλλου, αποδίδονται στους Πατέρες τού δ' αιώνα διάφορες Ομιλίες «Εις την Αγίαν Μαρίαν», αι οποίαι θα πρέπει να εξεφωνήθησαν ακριβώς κατ' αυτήν την εορτήν.

Σημειωτέον δε ότι η πρώϊμη θεομητορική εορτή «Μνήμη της Αγίας Μαρίας», εορταζόταν σε διάφορες ημερομηνίες από τις διάφορες τοπικές Εκκλησίες, έτσι ώστε σε αρκετές περιπτώσεις θα μπορούσαμε να καταρτίσουμε και τον χάρτην της, ανάλογα με τις γεωγραφικές περιοχές, τόσοσιν στην Ανατολήν, όσον και εις τη Δύση. Έτσι π.χ., στην **Κωνσταντινούπολη, τη Μικράν Ασίαν και την Αίγυπτο**, η «Μνήμη της Αγίας Μαρίας», εορταζόταν την ίδια μέρα των **Χριστουγέννων**, ή, ίσως την επομένην³⁶. Αλλού, την τελευταίαν Κυριακήν προ των Χριστουγέννων, αλλού την πλησιέστε-

ρην στα Χριστούγεννα Κυριακήν και αλλού μέσα στο οκταήμερον, που ακολουθούσε την εορτήν των Χριστουγέννων ή και μίαν ημέραν μετ' αυτό.

Πριν προχωρήσουμε εις την παράθεση ρητών μαρτυριών περί της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», θα πρέπει να εκθέσουμε ορισμένους κανόνες, που πρέπει να διέπουν αυτήν τη μελέτη:

1) Θα πρέπει δηλαδή πρώτον να δεχθούμε ότι η ύπαρξη Ομιλιών διαφόρων Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων περί τού θανάτου, της κηδείας και τού ενταφιασμού της Παρθένου σημαίνει τουλάχιστον την ύπαρξη σχετικής εορτής, της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» επ' ευκαιρία της οποίας και εξεφωνούνται επ' εκκλησίας αυτές οι Ομιλίες.

2) Σημαντικός, επίσης, είναι και ο εξής κανών: Το γεγονός ότι τόσο οι αιρετικοί νεστοριανοί (από το 431 μ.Χ.) όσο και οι μονοφυσίτες αιρετικοί (από το 451 μ.Χ.), άφ' ενός μεν εχωρίσθησαν αντίστοιχα και απεκόπησαν της ορθόδοξου Εκκλησίας και, άφ' ετέρου εόρταζαν όπως και εορτάζουν μέχρι σήμερα την εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», αποτελεί ένδειξη ότι η ορθόδοξος Εκκλησία εόρταζεν προ τού 451 μ.Χ. και μάλιστα και προ τού 431 μ.Χ. την εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου». Ο δε λόγος είναι ο εξής: **Μετά το 451 μ.Χ., για τους Μονοφυσίτες, και μετά το 431 μ.Χ., για τους νεστοριανούς, δεν ήταν δυνατόν να προσέλαβαν οι αιρέσεις αυτές απ' την ορθόδοξον Εκκλησία την εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου»,** επειδή απ' αυτές τις χρονολογίες και μετά επεκράτησαν μεταξύ αυτών και της Ορθοδοξίας τόσοσ και τέτοιος φανατισμός και μισαλλοδοξία, που θα καθιστούσαν απίθανον, αν μη αδύνατον, να προσέλαβαν εκ των υστέρων είτε οι αιρετικοί από την Ορθοδοξία είτε η Ορθοδοξία από τους αιρετικούς και να καθιέρωσαν την εορτήν αυτήν μετά το χωρισμόν τους. Θα πρέπει, δηλαδή, να υπήρχεν στην Ορθοδοξία εορτή της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» προ των αντίστοιχων χωρισμών τού 451 ή τού 431 και αποκοπτόμενοι οι αιρετικοί αυτοί να συναπεκόμισαν και την εορτήν αυτήν, προϋπάρχουσαν δηλαδή εν τη ορθόδοξω Εκκλησία. Μεταγενέστερη τού χωρισμού πρόσληψη της εορτής, ιδιαίτερα μάλιστα από μέρους νεστοριανών, οι οποίοι ως γνωστόν εναντιώνονταν κατά της Παναγίας ως Θεοτόκου και την ονόμαζαν Χριστοτόκον ή ανθρωποτόκον, δεν φαίνεται πιθανόν ή και δυνατόν να συνέβη.

Εθέσαμεν αυτούς τους δύο κανόνες από πριν, επειδή οι παπικοί τοποθετούντες σε πολύ μεταγενέστερη εποχήν την εορτήν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», απ' τη μια, για να δεχθούν ύπαρξη της εορτής απαιτούν οι υπάρχουσες Ομιλίες Πατέρων να αναφέρονται στον θάνατον της Παρθένου, αλλά, απ' την άλλην και όταν βρίσκονται οι ίδιοι προ

Ομιλιών περί τού θανάτου και της κηδείας της, ισχυρίζονται ότι η ύπαρξη τέτοιων Ομιλιών «δεν σημαίνει κατ' ανάγκην και ύπαρξη της σχετικής με την «Κοίμησιν της Θεοτόκου» εορτής.

Εξ άλλου, οι ίδιοι αρνούνται αδικαιολόγητα και απορρίπτουν αναπόδεικτα το ανωτέρω δεύτερον επιχείρημά μας θεωρούντες ότι ο μέχρι σήμερα εορτασμός της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» από μονοφυσίτες και νεστοριανούς αιρετικούς ήταν δυνατόν να καθιερώθηκεν μετά τις χρονολογίες 451 μ.Χ. και 431 μ.Χ.

Ανεξάρτητα απ' την πιθανότητα ή μη, κατά τους παπικούς, υπάρξεως της εορτής της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» μέσα στη μονοφυσιτική συριακή Εκκλησία ήδη από το δεύτερον ήμισυ τού πέμπτου αιώνα, κάποιοι αξιόλογοι ερευνητές³⁷ συνεπέραναν από την έμμετρη Ομιλία του **Ιακώβου τού Sarugh** (451 - 521 μ.Χ.), αυτό τούτο το ιστορικό γεγονός της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», αλλά και την ίδιαν την εορτήν της «Κοιμήσεως» της. Έτσι, λοιπόν, εφόσον το αργότερον μεταξύ 451 - 521 μ.Χ. υπήρχεν εορτή τού θανάτου και της ταφής της Θεοτόκου, κατά μείζονα λόγον υπήρχεν αυτή και εννέα έτη μετά, το 530 μ.Χ., όταν δηλαδή ο **Θεόδωρος της Πέτρας** έγραφεν τον βίον τού αγίου Θεοδοσίου τού Κοινοβιάρχου (+ 529 μ.Χ.). Ο Βιογράφος αυτός τού αγίου μας αναφερόμενος σε θαύμα που επετέλεσεν ο Κοινοβιάρχης την ημέραν της εορτής της «Μνήμης της Θεοτόκου», προσθέτει: «**κατά περίοδον, άπαξ τού ενιαυτού, της Θεοτόκου μήμην επιτελούμεν**». Πολλοί, λοιπόν, και αξιολογότατοι ιστορικοί, όπως ο πολός Tillemont³⁸, ο D. Baumer³⁹ και ο H. Usener⁴⁰, εις αυτό το εδάφιον εκ τού Βίου τού Αγίου Θεοδοσίου τού Κοινοβιάρχου, διέβλεπαν σαφή υπαινιγμό εις την ύπαρξιν τότε εορτής της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» και προ δηλαδή της ονομασίας της εορτής ως «Κοιμήσεως της Θεοτόκου».

Ωστόσο, οι παπικοί ισχυρίζονται ότι τόσον η διδασκαλία για «Κοίμησιν και Μετάστασιν» της Θεοτόκου των ορθοδόξων βυζαντινών, καθώς και η Ανάληψη της Παναγίας χωρίς προηγούμενον θάνατόν της, όπως σήμερα τη δέχονται οι παπικοί, δέχθηκαν την ισχυράν επίδραση των λεγομένων **Απόκρυφων** της Καινής Διαθήκης. Το ίδιον - λένε αυτοί - συνέβη και με την καθιέρωση της αντίστοιχης εορτής. Οι ίδιοι υποστηρίζουν, επίσης, ότι τα πρώτα ασαφή ίχνη αυτής της εορτής τα ευρίσκομεν **μετά από το δεύτερον ήμισυ τού έκτου αιώνα** (550 - 600 μ.Χ.) και κατόπιν, ή και από τις αρχές τού έβδομου αιώνα και μετά.

Η δική μας θέση είναι ότι τόσον η διδασκαλία περί τού θανάτου, δηλαδή της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου», όσον και η αντίστοιχη θεομητορική εορτή είναι **κατά αιώνες αρχαιότερες των Απόκρυφων** της Καινής Διαθή-

κης και προηγούνται αυτών, όπως εφάνη από τη μέχρι τώρα διαπραγμάτευση τού θέματος. Θέση των παπικών είναι ότι τόσο στην Ανατολή όσο και στη Δύση η θεομητορική εορτή της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» είναι κατά πολύ μεταγενέστερη, ότι, δηλαδή, **εμφανίζεται σαφώς για πρώτη φορά γύρω στο 850 μ.Χ.**⁴¹.

Όσον, τέλος, για την ημερομηνία της εορτής, στις 15 Αυγούστου, αυτή χρονολογείται από της εποχής τού αυτοκράτορα **Μαυρίκιου**. Πράγματι, αυτός δια διατάγματός του καθιέρωσεν και εγενίκευσεν τον ομοίομορφον εορτασμόν της «Κοιμήσεως της Θεοτόκου» στις **15 Αυγούστου**, που ισχύει έκτοτε μέχρι σήμερα. Υποθέτομεν, ότι ο Μαυρίκιος καθιέρωσεν την «Κοίμησιν της Θεοτόκου» στις 15 Αυγούστου, για να την συνδέσει με την επέτειον της δικής του ανάρρησης στον αυτοκρατορικόν θρόνον σαν μονοκράτορα, διότι, πράγματι, ο Μαυρίκιος έγινε μονοκράτορας στις 15 Αυγούστου τού 582 μ.Χ.

Παραπομπές.

1. Η «ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ» ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΠΙΚΟΙ.
2. Η ανακήρυξη σε δόγμα της «ασπίλου συλλήψεως» έγινε στην παπικήν Εκκλησία από τον Πάπαν Πίον τον ένατο, στις 8 Δεκεμβρίου τού 1854, δια της Βούλλης *Ineffabilis Deus*, δηλαδή «Ο άρρητος Θεός».
3. Α' Θεσσαλ. δ', 13-17. Α' Κορ. ιε', 51-52. Πρβλ. Β' Τιμ. δ', 1. Α' Πέτρ. δ', 5. Πράξ. ιβ', 42.
4. Martin Jugie, *La mort et l'assomption de la Sainte-Vierge*, εν *Studi e testi*, 114, Citta del Vaticano, 1944.
5. Η «ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ» ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΠΙΚΟΙ.
6. Ο άγιος Επιφάνιος, επίσκοπος Σαλαμίνας της Κύπρου, έδρασε κυρίως μεταξύ 365 - 403 μ.Χ.
7. Αυτό μας το βεβαιώνει ο ιστορικός Ευσέβιος: «τω τε γαρ Ωριγένει τα της κατά Χριστόν διδασκαλίας εκ προγόνων εσώζετο» (Εκκλ. Ιστ. Ι, VI, σ. XIX), η, όπως ο Ρουφίνος το αποδίδει: "ab avis atque atavis" (L. VI, σ. XIV), δηλ. εκ «πάππων και προπάππων».
8. Έργα τού Ωριγένη, τόμ. EN, εκδ. Preuschen. Leipzig, 1903, σελ. 506, απόσπασμα 31. Για δε το ζήτημα της γνησιότητας του, ιδέ R. Devresse, *Chaines exegetiques grecques*, εν *Supplement au Dictionnaire de la Bible*, t. 1, col. 1198 -1199.
9. Ωριγένη, Ομιλία ιζ' εις το κατά Λουκάν. *Patr. Gr.* t. XIII, col. 1844.

10. Το παραθέτει ο Θεοδώρητος εις τον Ερανιστήν του, I, εν Migne, Patr. Gr., t. LXXXIII, col. 85-88.
11. J. Lamy, Sancti Ephraemi Syri hymni et sermones. Hymus XV in beatam Virginem, t. II. σελ. 584.
12. Γρηγορίου Νύσσης, Περί παρθενίας c. XIII, εν Migne, Patr. Gr., t. XLVI, col. 378 CD. 380.
13. Enarratio in psalm. XXXIV, 3, εν Migne, Patr. Lat., t. XXXVI, col. 335.
14. In Evangelium Ioannis, εν Migne, Patr. Lat., t. XXXV, col. 1456.
15. De catechizandis rudibus, c. XXII, 40, εν Migne, Patr. Lat., t. XL, col. 339. 16. Λουκ. β', 35.
17. Εν Migne, Patr. Gr., t. XCVL col. 748 B'.
18. Τόσον οι Vincent και Abel εις το σοφόν έργον τους Jerusalem, t. II, Paris 1926, σελ. 31 -32, 805 - 831, όσον και οι L. Heidet και L. Pirot, άρθρον Assumption, εν Supplement au Dictionnaire de la Bible τού Vieouroux, t. I, στήλες 644 - 664.
19. Λουκ. α', 48.
20. Λουκ. α', 42.
21. Ως γνωστόν, αυτός ο καθαρά προφητικός λόγος της σεμνής κόρης της Ναζαρέτ πραγματοποιήθηκεν εκτός των άλλων περιπτώσεων και όταν, μία ακροάτριά τού ακόμη ζώντος επί γης και κηρύσσοντος Ιησού απευθυνόμενη προς αυτόν, ανεφώνησεν: «Μακαρία η κοιλία η βαστάσασά σε και μαστοί, ους εθήλασας» (Λουκ. ια', 27).
22. Λουκ. α', 49.
23. Κυρίλλου Σκυθοπολίτου, Βίος τού αγίου Θεοδοσίου τού Κοινοβιάρχου, εκδ. Usener, Lebensnachrichten iiber den heiligen Theodosius, Leipzig, 1890, σελ. 14, 106, 112.
24. Θεομητορικήν εορτήν ονομάζομεν την αφιερωμένην εις τιμήν της Θεοτόκου.
25. Δεσποτικήν εορτήν λέγομεν την αφιερωμένην εις το δεσπότην Κύριον Ιησού Χριστόν.
26. Εν Migne, Patr. Gr., t. LXV, col 680.
27. Εν Migne, Patr. Gr., t. LXXVII και εν Migne, Patr. Orient., t. XVI, σελ. 318 -335.
28. Εν Migne, Patr. Gr., t. LXXXV, col. 425 - 452.
29. Δηλαδή, τα τρία λεγόμενα συνοπτικά Ευαγγέλια και οι Πράξεις Αποστόλων.

30. Martin Jugie, *La premiere fete mariale en Orient et en Occident*, εν *Echos d' Orient*, t. XXII (1923), σελ. 129-152 και *Patrologia Orientalis*, t. XIX, σελ. 297 -317.

31. Καθιερώθηκεν επί Ιουστινιανού να εορτάζεται στις 25 Μαρτίου, ως συνέπεια τού καθορισμού των Χριστουγέννων στις 25 Δεκεμβρίου.

32. Η σύλληψη της Αγίας Άννης καθιερώθηκε για τις 9 Δεκεμβρίου και η γέννηση της Μαρίας για τις 8 Σεπτεμβρίου.

33. *Idé Martyrologes et menologes orientaux*, ed. Nau, εν *Patr. Orient.*, t. X (1915).

34. Εξεδόθη από τον Corn. S. Kekelidge εις Τιφλίδα το 1912 και μετεφράσθη στα ελληνικά από τον άρχιμ. Κάλλιστον, εν Ιερουσαλήμ, 1914.

35. Στις διάφορες Ομιλίες για την εορτήν.

36. Υπάρχει και μία ομιλία τού Αττικού (406 - 425 μ.Χ.), αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως η οποία εξεφωνήθη ανήμερα Χριστούγεννα και την οποίαν τόσο η Σύνοδος της Εφέσου (431 μ.Χ.) όσο και ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας τού την αποδίδουν και η οποία επιγράφεται: «Εις την αγίαν Θεοτόκον».

37. Paul Bedjan, *S. Martyrii, qui el Sahdona, quae supersunt omnia, syriace*. Leipzig, 1902, σελ. 709 - 719 και ο A Baumstark, *Zwei syrische Koίμησις -Dichtungen. Die Dichtung Ja' kob von Serugh*, εν *Oriens christianus*, t. V (1905). σελ. 82. - 99.

38. Tillemont, *Memoires pour servir a 1 histoire ecclesiastique*, t. I, σελ. 496, σημ XVI, περί της αγίας Παρθένου.

39. D. Baiimer, *Histoire du Breviaire*. trad. Biron, 1.1, σελ. 267.

40. H. Usener, *Der heilige Theodosius*. Leipzig, 1890, σελ. 38.

41. Martin Jugie, *La mort et Γ assumption de la Sainte Vierge*, Citta del Vaticano, 1944, σελ. 172.

Πηγή.: <https://www.impantokratoros.gr/koimhsh-panagia>.